

ÚRODNÝ MĚSÍC

Nejprve poslali do kanceláře brněnských unitářů e-mail. Smluvili jsme si schůzku na Staňkové. Přišli oba – mladí, milí, sympatičtí a veselí – Aleška a Petr z Brna. Chtěli svatbu, protože se znají sedm let a nemohou se rozejít. Skutečně pádný důvod zůstat spolu třeba navždy. Unitářskou svatbu chtěli, protože si přáli „necírkevní požehnání“. Protimluv? Přání jako z pohádky o těžce splnitelných přáních? Takových, která se dají splnit buď jen nějakým zázrakem nebo chytristikou? Nejprve mi to také napadlo, ale po krátkém rozhovoru mně bylo jasné, že Aleška a Petr jsou pro unitářskou svatbu „jako dělaní“ a začali jsme se všichni tři smát, že jsme se takto setkali, že žijeme, že jsme. Nemusela jsem mnoho vysvětlovat, stačilo jen naznačit, jaký vnitřní závazek je taková svatba. Měli rozkvetlá srdce, v duchovním chápání byli doma a navíc Petr měl unitářské myšlení v rodině ze strany tatínka.

A byla svatba, velká, modrobílá, pěkná. Konala se v sobotu 7. června v obřadní síni Úřadu městské části Brna, Brno – Řečkovice, v budově zámečku. Svatebčanů bylo překvapivě tolik, že pro všechny ani nestačily svíce, které si zapálili od velkého světla, aby utvořili kruh při předmanželských slibech a výměně prstenů. Protože, jak jim bylo řečeno, unitáři často užívají motivu otáčení se ke slunci jako symbolu touhy člověka po Zdroji všeho bytí. Unitáři v zahraničí používají často plamenného kalicha, symbolu jediného Zdroje světla, z něhož pocházejí jednotlivá menší světla, jednotlivé existence.

A jak je to s tím „necírkevním či nedogmatickým požehnáním“? Je něco takového možné, vždyť jde o zdánlivý rozpor? Podívejme se nejprve co požehnání je a co znamená „žehnat“. Původně tím byl míněn akt zahrnující příjemce požehnání léčivou a spásnou silou. Provází a chrání člověka po celý život. Bez požehnání není člověk schopen překonávat a zvládat všechny krize. Teprve později, hlavně vlivem křesťanství, začalo být požehnání chápáno jako vyjádření boží přízně nebo její přivolání prostřednictvím církevní autority předávané po celou historii křesťanství, od apoštola Petra na všechny papeže a kněžskou hierarchii. Požehnání bývá rovněž očekáváno od různých světců, jejich ostatků nebo věcí, které používali. Avšak bez tohoto víceméně dogmatického pojetí, znamená požehnání myšlenky, slova nebo činy vděčnosti, vstřícnosti a přání všeho dobra lidem, přírodě, životu. Žehnat má každý a všude a pokud možno stále a všemu. Vždyť kladné a přející myšlenky, slova a činy se k člověku vrací právě tak jako ty opačné.

Tak, Aleško a Petře, na Vaší společné cestě životem jen všechno dobré!

Unitářské svatbě předcházela v našem, na události úrodném měsíci, návštěva anglické unitářské dvojice, manželů Bladonových ze Shrewsbury. Hudbymilovní Angličané navštívili koncerty v Kolíně a v Brně.

Naši obec navštívili ve čtvrtek 5. června. Díky jazykovým schopnostem sestry Schmiedkové elegantně probrali skladatele a díla naší a jejich hudební scény. V pohodě u zeleného čaje a malého pohoštění. Bladonovi jsou neobyčejně příjemní a radostní a mají

nevšední znalosti o českém hudebním dění a o unitářství. Spojují svoje přesvědčení s uměním nejmýlnějším, které nepotřebuje překlad, jen citlivou duši.

Před svým příjezdem poslali dopis s fotografií unitářského kostela obce, v níž jsou členy. Na fotografii je interiér chrámu podobného modlitebnám tradičních církví, velkého a důstojného. Měli zájem o vše, co viděli v naší obci na Staňkově. Od nás spěchali na koncert do Besedního domu. V sobotu pak sestra Vlasta Ratislavová je provedla po brněnských památkách. Zajímali se o výstavy ve městě. Nyní jsou již opět ve své vlasti. Bladonovi, děkujeme Vám za návštěvu a za Vaši radostnost a otevřenost.

Červnová žeň událostí pokračovala ve čtvrtek 12. června ekumenickým shromážděním na paměť lidické tragédie a obětí druhého stanného práva v Kounicových kolejích. Toto shromáždění pořádal Český svaz bojovníků za svobodu, Sdružení osvobozených politických vězňů a pozůstalých, Historická skupina Kounicovy koleje Brno a Společnost k uctění památky padlých hrdinů odboje. Ekumenické vzpomínky každoročně představitelé všech brněnských církví a náboženských společností.

Když jsme v zářivém slunečním dni společně kráčeli dvorem k popravišti, kde jsme položili kytici před sgrafitem z roku 1923, zobrazujícím svatého Václava, na místo, kde bylo nacisty zmařeno tolik životů, uvědomila jsem si nějak přítomněji než obvykle, že tento obraz a toto jasné nebe bylo to poslední co oběti zvuče spatřily, než jim zhasl tento svět. Na sgrafitu patrona České země s nápisem: „Nedej zahynouti nám ni budoucím“ to kdesi v neviditelné bylo tíživě přítomné, stále existující a nepochopitelné. Nejmladšímu „nepříteli Říše“, zde popravenému, bylo deset let.

Co, že jsme začali svatbou a končíme tak bezútěšně? Vždyť radost, hrdinství a utrpení patří k lidské velikosti, k cestě člověka a k hlubinám života.

Jarmila Plotěná

Daniel Novotný:

máš pravdu

je tam světlo

a já šel dobrovolně

mezi tmy

a taky jsem nevěděl

sám sobě krotitelem

skáču mezi ohni

(sám hořím...

ale to není

nic nového)

na jakém podnose
mám podávat sebe
a jestli se zabalit
do papíru...

když držíme něco v ruce
neuvědomujeme si
na jak dlouho...
...a co naše není

odejde samo...

jsem uprostřed chrámu!

zvuky a obrazy
nás postrkují
Murphyho zákony
obrábí svůj směr...
...snad ne pozdě

(něco
co se mělo rozpustit
se rozpustilo)

PROHLÁŠENÍ K PAŠIJNÍ DOBĚ

Darmstadt 22. února 2002. – Vedoucí duchovní úřad vydal prohlášení k pašijní době a sdělil je dopisem Spolkové vládě právě tak jako vyslanci USA. Nejvyšší duchovní grémium Evangelické církve v Hessensku a Nassavsku v něm vyjadřuje svou starost nad rostoucí militarizací politiky.

Stanovisko vedoucího duchovního úřadu k militarizaci politiky

Čas pašijí a pústu je v tomto roce zastíněn strachem ze stupňování militarismu. S velkou starostí vidíme, jak hrozí, že se boj s terorismem promění v „křížáckou výpravu“ proti politicky neoblíbeným státům. K tomu nevidíme žádné oprávnění. Prohlášením prezidenta USA George Bushe, že je možné plánovat další válečné akce, například proti Iráku, byla ztížena nebo dokonce znemožněna trvalá úsilí o civilní řešení konfliktů. Varujeme proto, aby nové vojenské akce zatěžovaly potírání terorismu, které se má přednostně provádět prostředky práva, politiky a ekonomiky. Mohlo by to vést k tomu, že by se rozpadla dnes existující světová antiteroristická aliance. Zvláště útok na Irák by mohl destabilizovat celý arabský svět. Důsledky pro světový pořádek by byly nedozírné.

Dobro a zlo?

Doba pašijí volá nás křesťany k pokání. Při sebekritickém pohledu rozeznáváme své vlastní zapletení do nespravedlivých poměrů ve světě. To platí pro každého jednotlivce, stejně jako pro náš hospodářský systém, ale také pro všechny jiné společnosti a státy. Víme, že lidé v sobě nesou dobré i zlé. Stavíme se proto proti všem snahám chtít rozdělovat celé státy do kategorií dobra a zla a zdůvodňovat tím, že se dává přednost násilí.

Nikdo není sám obhájce dobra, proto stále zdůrazňujeme slovo evangelisty Matouše: „Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť budou nazváni božími syny.“

V tomto duchu žádáme ty, kdo mají politickou odpovědnost, aby vynaložili všechno své úsilí k překonávání terorismu policejním, diplomatickým a politickým řešením a aby nezapalovali hrozbou války nová ohniska požárů násilí a nenávisti.

Opatření proti militarizování politiky

Podporujeme rozmanitá úsilí o deeskalaci současné situace a prosíme Spolkovou vládu

1. aby se nedala zaplést do nějaké další války;
2. aby v případě rozšíření válečných jednání odmítla další vojenskou podporu protiteroristické aliance a stáhla zpět německé vojáky z Kuvajtu a Afrického rohu;
3. aby posílila autoritu Spojených národů jako zprostředkovatele v krizích mezinárodních konfliktů tím, že jen v této souvislosti poskytne vojenskou pomoc;
4. aby iniciovala alianci proti chudobě, která by terorismus připravila o živnou půdu;
5. aby v tom smyslu uplatňovala svůj vliv, tím že další výdaje v současnosti plánované mezinárodně na vojenské prostředky bude investovat do nevojenských řešení konfliktů.

Evangelická církev v Hessensku a Nassavsku se zavazuje, že bude podporovat konkrétní formy civilního řešení konfliktů. Svůj příspěvek přináší v boji proti chudobě a v dialogu s jinými náboženstvími a kulturami.

Prof. dr. Peter Steinacker

církevní president

Darmstadt 25. února 2002

SKRYTÉ ROZMĚRY ŽIVOTA

Kniha „Skryté rozměry života“ je složena z trojrozměrných obrázků provedených na počítači. Při troše trpělivosti a uvolnění může člověk vidět tzv. stereoskopicky, to znamená uvidí rozměr v oku, který při běžném pohledu neviděl. Takové moderní obrázky jistě

všichni známe a máme s nimi svoje zkušenosti. Člověk nemá při vyvolávání stereoskopického jevu hledět na vzorek obrázku ani na detaily, ale jaksi „skrz“ nebo „za“ obrázek, s jistým „nadhledem“ či spíš „vhledem“, aby uviděl jeho skrytý, tajemně se vynořující rozměr. Je to zážitek. Existují lidé, kteří nejsou schopni skrytý obrázek uvidět. Proč toto uvádět na začátku naší úvahy, která přece směřuje „za“ tyto módní počítačové hrátky? Na obrázcích se vynořuje, co se jinak skrývá a přesto je stále přítomno. Nepřipomíná nám to naše téma Skryté rozměry života? Analogicky tušíme, že za nevinnou hrou se skrývá nás všechny denně ovlivňující tajemství, totiž nám neznámý rozměr ne počítačem simulovaného, ne obecného, ale našeho konkrétního tohoto života, třeba s hvězdnou myriádou neznáma našich skrytých životů již odešlých.

Sestupme tedy dál od skrytých rozměrů ke skrytým souvislostem. Jsou na každém kroku. A jen se o nich člověk doví nebo jen zатуší na svém vlastním příkladu, může se většinou divit, proč je lidstvo jako celek nepovažuje za největší poznatek, proč se jimi neřídí, proč nejsou všeobecně známy či z „oficiálních“ míst ve známost uváděny. Nejsou, alespoň u nás 40 let vůbec nebyly, a kdo je zатуšil a dal najevo jejich znalost, byl okamžitě podezřelý, sledovaný nebo při jisté úrovni této znalosti oficiálními místy využitý pro „zvláštní úkoly“.

Dodnes ani ve světě nejsou běžným „majetkem“ lidí. Duchovní dimenze a jejich souvislosti s konkrétním životem jsou stále ještě na okraji společnosti. „V konvenční psychiatrii mají spirituální sklony a zájmy zcela jasně patologický význam. Aniž by bylo jasně vysloveno, je jaksi implicitní v současném psychiatrickém systému myšlení, že duševní zdraví je spojeno s ateizmem, materialismem a světovým názorem mechanistické vědy. Proto duchovní zážitky, náboženská víra a zabývání se spirituálními praktikami obecně podporují psychopatologickou diagnózu...“ „Bylo by snadné (však) ukázat, že vzrůst ctižádosti, soutěživosti a potřeby udělat dojem odráží vzrůstající patologii spíše než zlepšení. Za současného stavu světa může být dobrovolné zjednodušení života známkou duševního zdraví.“

Situace v západní psychiatrii, týkající se definice duševního zdraví a nemoci, klinické diagnózy, obecné strategie léčby a zhodnocení terapeutických výsledků, je značně zmatená a mnohem horší, než bychom si přáli. Duševní zdraví a dobré duševní fungování jsou definována nepřítomností psychopatologie a chybí nám popis normálního člověka...“

„Běžně dostupné psychiatrické techniky mohou těžko dosáhnout i skromného terapeutického cíle, definované Freudem: „změnit krajní utrpení neurotika v normální mizérii každodenního života.“ Stanislav Grof Za hranice mozku, P., Gemma 1992, s. 247

Dle spirituálních praktik duševní zdraví člověka nevědomého ani neexistuje a všichni potřebujeme lékaře – Boha, Cestu, Kosmickou mysl, Tao či jak jinak nazvat Nepojmenovatelné. A tak i když nejsou skryté souvislosti běžně uznávány a žity – ZEMĚ JE JIMI NAPLNĚNA A VESMÍR JE JEJICH ODĚVEM, šeptá se o Nich v lidstvu od nepaměti, v jinotajích o nich hovoří mýty, pohádky a duchovní spisy všech dob, v závanech inspirace je tuší každé umění, v náповědích krásy všeho druhu jsou vštěpovány citlivému člověku a v nezištném jednání, lásce a přátelství je jejich příslib. O jaké souvislosti jde?

1. Tušení či v lepším případě zážitek či prožívání souvislosti viditelného a zjevně žitého s neviditelným – s tím „co je za oponou“, ale „co za nitky našich činů a příběhů tahá“, co s nimi hýbe – čím vznikáme jsme udržováni a jsme.

1.1 K těmto souvislostem patří karma, naše životní příběhy, podmínky zájmy, radosti a problémy. Patří k nim „minulé životy a současné sny“, patří k nim skrytá souvislost zdraví a nemoci s neviditelnými příčinami i skryté souvislosti strachů a fobií všeho druhu s jejich neviditelnou příčinou. Všechny tyto oblasti tkví v oblasti etiky.

Dříve nebo později se na nás a našich životech projeví obraz pečlivě ukryvaný, skrytý rozměr naší duše a my se setkáváme s tím (nebo s těmi), kým jsme nebo kým také jsme. (Příklad ze života: Člověk nezřízené a jím samým samozřejmě nepřiznané chorobné touhy po slávě, moci nad lidmi a penězích či bohatství a vlastnění jiného druhu, tedy snahy MÍT – schopnosti, sílu, vědomosti, které jiní nemají aj.), takový člověk se na určitém stupni kulminace své touhy setká zcela zákonitě s jinou osobou stejné vášně, která si však předměty touhy opatřuje již „na vyšší úrovni“, tj. má již jistý „systém“ v získávání a klamání okolí a má také markantní výsledky (v podobě vlastnictví žádaného. Jeden druhým je přitahován a posilován v přísluhování vlastním (společným) iluzím, zdání vlastní důležitosti, schopnosti, chytrosti, duchovnosti apod. a hlavně vlastní kapse. To, že jde o slepou uličku s vážnými karmickými následky, třeba již v tomto životě, je jasné.

Filozofie reinkarnace nám dovoluje pochopit jakým způsobem každý z nás vytváří svoje příběhy (osud). Ale mnohé lze odvodit rovněž ze současného života. V honbě za minulými životy bychom neměli podceňovat náповědu současných dnů.

Jde tedy, co nejobecněji vyjádřeno, nikoliv o skryté rozměry a vztahy z dnes tolik vydávaných knížek o záhadách a senzacích, ale o souvislost a „tajemné rituály“ našeho zcela obyčejného života. Mezi jeho zdánlivou všedností a Tajemstvím nejvyšším je skrytá souvislost, skrytá dimenze, jíž je naše duše.

2. Tak se nemůžeme divit souvislostem nás samých s přírodou, se Zemí a Kosmem, který je stejně živý jako my sami.

3. Můžeme nyní také zatusit souvislost toho, co zde bylo zmíněno a co již tušíme o vývoji na Zemi, s našimi dějinami a s tím co prožívá lidstvo a celá planeta dnes. Začínáme poznávat naše SKRYTÉ DĚJINY. Pomalu nám začíná svítat, že vždy a ve všem jde o skrytý kámen, který po očištění vydá vnitřek Země, tj. nás samých, *Visita Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem* (ideogram Smaragdové desky Herma Trismegista z roku 1702 „*Quadratum alchymicum*“). „V Desce, která je jakousi esoterní ontologií, její esencí, jde o recept, jak napomoci skrytým silám v člověku k tomu, aby iniciovaly a řídily jeho vývoj k vnitřní dokonalosti, která je předobrazem, nikoli skutečností jeho bytí. Jde tu o postižení procesu, který alchymie přesně nazývá transmutací, tedy proměnou podstat...“ Milan Nakonečný: *Smaragdová deska Herma Trismegista*. P., Vodnář 1994, s. 59.

Na první pohled neviditelné, skryté rozměry člověka lze objevit např. v tzv. statistice o zdraví, která je více statistikou o nemocech. Hovoří jasně. Přírodní léčitelé s ještě

citlivějšími diagnostickými postupy už vůbec nenacházejí žádného zdravého jedince. Oba směry želí tohoto stavu, zatímco náboženství a esoterika jej přijímají jako nezměnitelnou danost. Dle jejich pojetí je člověk ve světě polarit nutně nezdravý a hledá ztracenou jednotu, kterou zanechal v ráji, když se vydal na cestu svého vývoje. Je zajímavé, že školská medicína definovala zdraví způsobem připomínající esoterickou tradici. Říká se, že zdraví je stav prostý tělesného, duševního a sociálního utrpení. Podle toho neexistují na tomto světě kromě příkladů v knihách anatomie zdraví lidé.

Úplné zdraví bývá považováno za výjimku a ne za chybu tzv. zdravotní politiky a už vůbec ne za důsledek odtržení od Jednoty. Vzhledem k tomu, že všichni máme šanci lidsky a duchovně růst, jde o to, zda chceme pokračovat v tisíciletém neúspěšném pokusu o odstranění nemocí ze světa nebo se chopíme své řeči těla jako symbolu a ukazatele na své cestě a následujeme její náповědu. Neboť s vírou, že věci je možné odstranit ze světa jsou lékaři sami. Fyzikové a chemici vědí a dokazují, že jsou pouze možné proměny jedné formy v jinou. Na příklad zmrzlá voda se mění v kapalinu a kapalina v páru, ochlazením lze opět dosáhnout led. To je pro nás samozřejmostí a fyzika to vysvětluje zákonem o zachování energie, dle něžž zůstává kvantum energie stále konstantní. Nikdy nelze něco skutečně zničit.

Dle některých teorií hladina kmitání se k duchovnímu zvyšuje. Tělo má nejnižší frekvenci, duševní rovina střední a duchovní nejvyšší.

„Abychom tedy vyzdvihli na duševní rovinu téma, které jako ‚ztěžklé‘ kleslo na tělesnou rovinu, musí být přivedena energie. Ještě víc energie je třeba k tomu, aby se téma dostalo na duchovní rovinu. Co nechceme mít ve vědomí, o čem se domníváme, že jsme to ignorováním odstranili, končí skutečně v pravém slova smyslu stranou, v terminologii C. G. Junga ve stínu. Ten stojí proti já, které se vytváří ze všeho, co na sobě rádi přijímáme a s čím se ztotožňujeme. Potud nemá žádné já, žádný člověk radost, když se setkává s tématy nakupenými ve stínu – dle Rudiger Dahlke Nemoc jako řeč duše, str. 17 a dále, Praha, 1998.“

Jsou to setkání SE SKRYTÝMI ROZMĚRY ŽIVOTA, nikoliv čtení senzací a sbírání zajímavostí ze světa „duchovna“, probírání laciných a dnes módních témat. Setkání se stínem – se skrytým v člověku JE CESTA K CELISTVOSTI, CESTA K SOBĚ SAMÉMU.

MODLITBA K OTCI SVĚTEL...

Nadcházející advent zrcadlí se září rozsvěcovaných svící vstříc Vánocům a Novému roku promítá poselství spásy světa výzvou k duchovní proměně vyvěrající i z odkazu J. A.

Komenského. Zasněžující dílo posledního biskupa Jednoty bratrské, který odešel za protireformace do exilu, byl vyvoleným věštcem všech dob výzvou k duchovní obrodě – cestou ke světlu, jak nazval své dílo *Via Lucis*, napsané v holandském Amsterdamu v roce 1668 (*De Weg van het Licht*).

Nosnost Modlitby k Otci Světél je stěžejním místem klenoucí se jako most mezi národy, propojující nejen křesťany, ale lidi dobré vůle všech kontinentů vycitujících nazrávání spravedlnosti času Božího, spějícího ke žnám – oddělením světla od temnot, jak dosvědčuje i titulní strana prvotisku – *Lux in tenebris* – Světlo v temnotách (Amsterdam 1657).

Prorocká vize J. A. Komenského o zaslíbení spravedlnosti Boží nazrává na předělu nebes a země inspirujícím žalmem 18, 29:

„K Tobě, ó Otče světél, se všichni modlíme, konečně obráceni, plni pokory, měj slitování s námi všemi! Rozsviť naše lampy, osvětli naši temnotu!“...

Ó Otče duchovních sil, ó Pane všeho živého, jehož oči bdí nad dětmi Adamovými, Ty, který vidíš naši slepotu, slituj se nad námi! Dej ať pochopíme, že všechny věci jsou od Tebe, skrze Tebe a v Tobě, i my sami. Ó kéž Tě najdou všichni, kdo Tě hledají, i ti, kteří nevědí jak Tě hledat. Ó neviditelné Světlo, daruj nám oko, které Tě může spatřit! Ó věčné Světlo, osvět' našeho ducha, stvořeného k podílení se s Tebou na věčnosti. K Tobě volá svět spějící k zániku.

Ó Bože všech národů, dej všem národům poznat hlas své polnice, aby chodily v Tvém světle. Naplň, ó Bože, svým poznáním zemi tak, jako je moře naplněno vodami. Dej povstat lidem, kteří Tvou vůli zapíší do knih, a tyto pak Ty sám vtiskni do lidských srdcí! Pečuj o to, aby všude na světě byly zřizovány školy, v nichž budou vyučovány Tvé děti! Inspiruj ducha moudrých na celém světě, aby se spojili k Tvé oslavě. Ty ale sám ved' sbor svých vyvolených!

Ó Světlo světa, Ježíši Kriste, bez něhož všechno je tmou, ozáři svět! Ó Cesto, bez níž je každý ztracen a bloudí, zaved' všechny, kteří se od Tebe vzdálili, skrze sebe opět k sobě, ke své blažené věčnosti!... Bylo by příliš málo, kdybys byl Spasitelem jenom jednoho nebo druhého národa. Cožpak neprohlašuješ? „Dal jsem sebe jako Světlo i pohanům, abych byl spásou až do končin země“ (Iz. 49, 6). Vyšli své anděly s věčným evangeliem, aby toto radostné poselství zvěstovali všem obyvatelům země, každé rase, kmeni, jazyku i národu. Démoni, Tvoji nepřítelé, Tě obvykle prosí, abys jim nepřikazoval odejít do pekla, ale nechal je vejít do vepřů (Luk. 8, 13). My, Tvoji služebníci, Tě ale prosíme, abys jim přikázal rychle se vrhnout do pekla a aby toto bylo nad nimi zavřeno a zapečetěno tak, aby již déle nemohli svádět národy (Zjev. 20). Ty sám, ó Spasiteli světa, učiň, aby nemohli bránit ničemu, co se týká Tvé svatosti a spásy světa!

Kéž se brzy celý dům světa naplní stoupajícím kouřem a světlem Tvé nádhery!

Kéž po celém světě lidé, v tisících semknuti kolem trůnu Tvého majestátu, vespolek provolávají: „Svatý, svatý, svatý je Pán, Bůh zástupů! Celá země je plná Jeho slávy.“

Velebeno budiž jméno Pána nyní a navěky. Od východu slunce až na západ buď chváleno jméno Pána. Staň se tak, Pane Bože, Amen!

Miluše Šubartová

Překlad z kapitoly 22 Komenského De weg van het Licht, Bibliotheca Philosophica Hermetica, Amsterdam 1992.

CHALÍL DŽIBRÁN:

PÍSEK A PĚNA

Z anglického originálu Sand and Foam přeložila a doslov napsala Eliška Merhautová. 2. vydání. Praha, Vyšehrad 2001. 94 str. Cena 148,- Kč.

Ani po 118 letech od Džibránova skonu američtí literární historici se nedokázali shodnout na přínosu básníka, prozaika a malíře, přistěhovalce z Libanonu Chalíla Džibrána.

Toto příkré hodnocení nevysvětlí, proč půltucet jeho dalších sbírek jako Zlomená křídla, Šílenec, Předchůdce, Ježíš, Syn člověka, Zahrada prorokova, Bohové země a konečně i fragmenty Písek a pěna vycházejí dodnes v desetitisícových nákladech a jsou překládány do tuctu jazyků.

Bývá pravidlem, že opravdu moudří lidé zhušťují své poselství do aforismů. To se stalo i v případě Písku a pěny. Vděčíme za ně Barbaře Youngové, jejíž platonické přátelství začalo před léty, když Barbara v katedrále sv. Marka v New Yorku, kde Proroka recitoval proslulý herec Devenport. Začala fungovat jako hospodyně, hostitelka a sekretářka. Když při úklidu nacházela Džibránovy výroky na útržcích papírů a na kartičkách s úmyslem, že z nich učiní sbírku. Džibrán tím nápadem nebyl nadšen a tvrdil, že jsou to útvary tak pomíjivé jako na mořském pobřeží pískové hrady a rychle mizející pěna. Když však Barbara výroky přepsala na stroji a přinesla do ateliéru, Džibrán ve strojopisu dlouho listoval, výroky přerovnával a sbírka byla předána nakladateli A. A. Knopfovi pod názvem Písek a pěna. Ve své oslavné biografii Džibrána „Tento muž z Libanonu“ Barbara vzpomíná na večer v ateliéru, kdy oba odpočívali po pracovně vypjatém období. Básník se zčista jasně zeptal: „Představ si, že bys ses musela vzdát všech slov, které znáš, kromě sedmi. Kterých sedm slov by sis ponechala?“ bez zaváhání zvolila Bůh, život, láska a krása, Země. Další jí nenapadala a tak Chalíl Džibrán doplnil dvě, které převzal od Martina Bubera: „Ta dvě nejdůležitější jsou ty a já – bez těchto dvou by nebylo třeba žádných jiných. Musíme BÝT a musíme PŘIJÍMAT.“

Dlouho seděli mlčky a když se jim opět pomalu vrátila řeč, zkoušeli z těchto sedmi slov vytvořit výstižný tvar či celek:

Lásko, přijmi mne,

Přijmi mne, Kráso.

Přijímám tebe,

Lásko, Země, Kráso.

Přijímám Boha.

Džibrán veškeré své sbírky doprovází kresbami, které pokládám za integrální součást jeho díla. Ne vždy bývají snadno reprodukovatelné. Nahradit je ilustracemi sebe talentovanější Johany Vojnárové pokládám za projev neúcty k všestrannému umělci z Libanonu, který patří celému lidstvu.

Boris Merhaut

JÓGA A ZDRAVÍ

Editor dr. Eva Skalická. Sborník příspěvků konference VI. Brněnské dny. Brno, Pavel Křepela 2003. 209 stran.

V dnešní fázi klientelismu a pirátského, ba i mafiánského kapitalismu, kdy „účel světí prostředky“, bude užitečné si připomenout, jak jóga přežívala v éře temna totality. Jóga svým etickým základem a životní filozofií byla solí v očích ideologů marx-leninismu, kteří vyvíjeli křečovitě úsilí, aby ji zároveň s náboženskou vírou vykořenili. Na štěstí její terapeutické výsledky byly natolik průkazné, že to umožňovalo osvícenějším členům všemocné strany jógu nejen tolerovat, ale i hájit a využívat.

Mimořádný význam pro šíření jógy v nesvobodném Československu měly konference s názvem Brněnské dny, jichž se v letech 1984 – 1989 konalo pod různým zaštitěním pět. Režimní dráby dráždilo jejich ovzduší, které se podobalo síle a vlivu protest songů. V oněch dobách jižní Morava natolik rezonovala tichým disentem, aspiracemi a potřebami utlačované majority, že si Vladimír Zeman s hrstkou nadšenců mohl dovolit pořádat tyto akce, které v Praze ve stínu ÚV KSČ byly nemyslitelné.

Proč VI. „BRDNY“ se konaly až tucet let po pádu totality? „Pravda a láska“ nevítežily, duchoborci, přátelé jógy byli převálcováni vyznavači zlatého telete ZISKU, pominula potřeba „občas se slétnout do houfu a navzájem se zahřát“ a mnozí z nás byli zavaleni starostí, jak bez úhony se brát po křivolakých cestách růžové zahrady kapitalismu.

Pořadatelé si došlé příspěvky rozdělili do čtyř bloků.

1/ Jóga a zdraví naší populace (s. 11 – 44)

Autor populárních děl „Psychologie zdraví“ (2000) a „Psychologie nemoci“ Jaro Křivohlavý nazval svůj vstup „Směr celé zdraví“. Zatímco pro drtivou většinu etablovaných lékařů a ministerských úředníků, dominantně zaměřených na nemoc, je zdraví jen nepřítomnost nemoci, musí si občané uvědomit: „mé zdraví je osobním darem, za který jsem já osobně odpovědný“ (s. 15). Jóga klade důraz na harmonii a dává návod, co pro to komplexně dělat.

Psychiatr a spoluautor „Žluté jógy“, Zdeněk Bašný starší, pojednal o vlivu jógy na jedince a společnost v období kali jugy, kdy „lidé jsou nástrojem žádostivosti,... zkažení, nelaskaví, hádaví a nešťastní. V lidech převládá faleš, lenost, zlo, hloupost, nenávisť, strach, slabost a temnota. Jedí mnoho, mluví mnoho... Města jsou plná zlodějů a zkažených lidí. Nízci obchodníci vládnu trhu. Z králů jsou násilníci...“ citát z Bhágavatapurány. Jako léky se uvádí 1. člen jógy jama: nezabíjení, pravdomluvnost, nekradení, pohlavní zdrženlivost, asparigraha – nehrabivost.

Deset návodů, jak nepropadat iluzím, nám vědecky zdůvodnil Miloš Dokulil (s. 21 – 26).

Boris Merhaut, editor „Žluté jógy“, seznámil účastníky s málo známými fakty z dějin jógy ve svobodném i nesvobodném Československu.

O nejhlubších vrstvách aštangajógy zasvěceně pojednal Josef Tillich pod titulem „Vědomí – integrující složka spirituality“. Ztotožňuje se s názorem A. Haxleye, že analytické myšlení západní civilizace je jednostranné a že potřebuje „výcvik v meditaci, který zjemňuje etické citění,... tj. „oko kontempace“.

Miroslav Gregor chápe jógu jako projev celostního přístupu k člověku a zdraví jako věc individuální zodpovědnosti (s. 38).

Jarmila Plotěná v úvaze „Jóga a křesťanství“ hovoří o málo známých průkopnících, kteří v době dogmatických sporů v církvi neváhali používat inspirativních přístupů v duchu Ježíšova učení, nápadně korespondujícími s učením jógy (s. 41).

2/ Zdravotnické aplikace (s. 45 – 107)

O jógových cvičeních v rehabilitaci pojednal František Véle, který Čumpelíkem zavedené spinální cviky učinil přijatelnými vypracováním ryze české nomenklatury. Lékař Martin Repko se inspiroval Mahéšvaranandovou „Jógou v denním životě“, brněnský lékař Jan Černý lyengarovou školou. Podle návodu Milana Poláška v Bratislavě primářka Příkazská úspěšně léčila Crohnovu chorobu, zánětlivé onemocnění zažívacího traktu.

Nad paradoxem svalové ochablosti a prodloužením průměrného lidského věku se zamyslel Vladimír Kolouch. Jak cvičit v době menstruace doporučuje Vanda Casková. Pavla Vilhelmová podala návod, jakých jógových cvičení mají preventivně užívat osoby u počítače.

Buddhistickou vnorovou meditací, kterou nazývá meditací vhledu a meditací klidovou rozlišil Josef Hepp. Za efektivní pomůcku považuje psychovolkmeny, navozující hladinu alfa.

Mistr rei-ki Mirek Čapek shrnul zásady pro duchovní cestu: právě dnes se nehněvej, nedělej si starosti, cti své rodiče, učitele a starší, prožívej své žití čestně, buď vděčný za vše, co je. Jóga a rei-ki se doplňují.

O psychických aspektech problematiky roztroušené sklerózy zasvěceně pojednala dlouholetá cvičitelka jógy a zakládající členka Unie ROSKA Jana Liberdová.

O významu thajské masáže pro léčbu bolestí hovořil její znalec a průkopník lékař Robert Pleskot z Prahy.

Další novinkou pedagogické fakulty Jihočeské university je propojení jógy s bojovými uměními, jak provádějí Milada Krejčí a Ludvík Michalov.

Pamětníci, kteří zažili v Unitárii dramatický okamžik, kdy církevní tajemník hatha jógu pod vedením sestry Zdenky Brabcové, výslovně zakázal, si se zadostiučiněním prostudují referát Gejzy Timčáka z Košic, který líčí, jak se na Slovensku jóga prosazuje ve školství přes odpor některých biskupů. Na základě pedagogického a lékařského výzkumu prvky jógy v hodinách tělovýchovy se začaly objevovat od r. 1986. Po roce 1990 pronikaly na základní i střední školy tam, kde učitel se v józe natolik vyškolil, že byl schopen jejími prvky obohacovat učební proces. Na technikách v Košicích a Žilině i na universitě v Bratislavě se objevily zvláštní programy sebevýchovy, ovládnání mysli i jógy pro studenty a učitele tělovýchovy. Krize propukla v létě 2001, když organizace Joga v dennom životě podala na ministerstvo školství projekt RAST. Biskupská konference vydala ostrý pastýřský list a církevní tisk zahájil tendenční kampaň proti józe. RAST měl vychovávat učitele tělovýchovy v rozsahu 195 hodin. SAJ jakožto zastřešující orgán přátel jógy, navrhl přijatelnější systém dálkového doškolování učitelů tělovýchovy na školách, v němž rozsah učiva byl zvýšen na 400 hodin. Důležité je rozlišení mezi vlastní jógou a jednotlivými jejími aplikacemi v různém socio-kulturním, respektive náboženském prostředí. V prvním případě je jóga cestou spirituálního rozvoje, založeného na philosophia perennis – univerzálně platných principech duchovního života, v druhém případě jde o fenomén nové, netradiční religiozity. Proto Vatikán prostřednictvím své kongregace pro věroučné záležitosti aplikace z orientálních systémů v životě katolíků toleruje.

Na obranu Jógy v denním životě vystoupila Jana Procházková, které byl dán mimořádný prostor Mahého učení vysvětlit. Zaujmeme-li objektivní stanovisko, snáze pochopíme, proč je některým rigidnějším členům církevní hierarchie jóga proti srsti.

Sborník nám nedává odpověď, proč v postkomunistické éře rozvoj jógy stagnuje. Tržní ekonomika přinesla tucty svůdných alternativ jako aerobik, fitness centra a posilovny, tedy aktivit s nízkou laťkou na sebekázeň a mravnost. Konkurenční boj o přežití je tak náročný, že úsilí o harmonii, pokoj a mír se bohužel dostává až na okraj zájmů konzumního člověka. V tomto ohledu jóga svým duchovním nábojem zůstává jednou z mála planoucích pochodní rozhánějících temnoty kali jugy – černého věku.

Na konferenci se sjela stará garda i dvě mladší generace, které po svém pokračují v započatém díle. Chyběly však hvězdy první velikosti: Milada Bartoňová, Zdenka Bronislavská, akademik Ctibor Dostálek, bez nichž by jóga nebyla tím, čím se v našich

životech stala. Poděkujme těm tuctům organizací i jednotlivcům v čele s Vladimírem Zemanem a editorce Evě Skalické, kteří se o zdárný průběh VI. konference zasloužili.

Boris Merhaut

Otakar A. Funda:

ZNAVENÁ EVROPA UMÍRÁ

Praha, Karolinum 2000. 180 stran.

Jaké je poslání filosofa? Podle Fundy má reflektovat nejen život, ale i hrozící zánik, nejen vzmach a rozkvět civilizací, ale i jejich zánik. Aniž by se filosof stylizoval do role proroka zkázy, měl by srozumitelně vyslovovat, co jeho současníci v nepřesně artikulované podobě prožívají, cítí a tuší, na co myslí a co v jejich mysli klíčí.

Jak plout zrádnou úžinou mezi Skyllou absolutních pravd a Charybdou bezbřehého relativismu, když Evropa nemá na rozdíl od Odyssea čarodějku Kirké, která by kormidelníky přivázala tak, aby nepodlehli obojímu svobodnému mámení? Máme-li dostat své kdysi velké tradici, zachovejme noblesní tvář a i ve svém zániku zůstaňme věrni jejím ideám a principům.

II. Pilíře Evropy (s. 26 – 121)

Naše evropanství je kultura odvozená. Má čtyři prameny: judaismus, antiku, křesťanství a sekulární humanismus. Ten poslední vyrůstal z osvícenství a úzce navazuje na nástup exaktní vědy a rozvoj průmyslové revoluce. Funda vyjadřuje evropanství šesti pojmy: odpovědnost, humanita, svoboda, racionalita, exaktnost a tolerance. Všudypřítomný Jahve, Bůh Izraele, je výzvou, vyjadřující dimenzi transcendence. Klade otázku: kde jsi, Kaine, kde máš bratra? Člověk je kategoricky vyzýván, aby činil pravdu a milosrdenství. Pravda je kategorií etickou.

Hedonistovi Kalliklesovi, který hlásá „dobré je to, co mi je prospěšné“, odporuje Sokrates: v lidské společnosti, tak jako v geometrii a přírodě, musí vládnout řád uspořádanost. Etika je odvozena od přírody, z řádu kosmu: vlk sice žere zajíce, ale nevybíjí je, aby měl stále více. Z řádu kosmu se odvozuje ušlechtilá, uměřená etika – etika slušnosti, vyžadující nejen ohleduplnost, ale i sebeobětování. To posiluje vnitřní hlas, Sokratův daimonion. Nemůžeme s ním manipulovat. Kant to vyjádřil takto: „mravní zákon ve mně, jako hvězdné nebe nade mnou“.

Evropský individualismus potřebuje korekci. „Jahve žádá činit spravedlnost. Jahve je Bůh sociální spravedlnosti. Hebrejská odpovědnost je sociální.“ (s. 36) Hebrejský svět má

k práci, jak tělesné, tak duševní, jednoznačně kladný vztah. Sekulární humanismus pak práci přímo oslavoval. Práce je patrně nejmarkantnější podobou evropské odpovědnosti.

Autor, jehož doktorská disertace zkoumala náboženství T. G. Masaryka, shrnuje svá doporučení do těchto tezí: 1. Nechme si určit téma filozofování svébytností vnějšího světa. 2. Nepovažujme přírodu, kosmos, jen za neutrální kulisu naší lidské existence. Mají svůj řád. Řád přírody není neutrální, ale kladný. 3. Usilujme o pochopení vědeckosti jako přiměřenosti vůči tématu. 4. Odmítejme iracionální fantasmagorie. Odpovědnost je náš úděl. 5. Braňme se všem schematizujícím zjednodušením. Svět a vše, co k němu patří – tedy i život a člověk – je komplexitou komplementarity v kontinuitě a kontextu. 6. Proti absolutním pravdám a bezbřehému relativismu postavme relačnost jako třetí alternativu. 7. Není důvod k noetické skepsi, příroda nás neklame. 8. Není důvod k ontologické skepsi, svět není naše představa, ale na nás nezávislá skutečnost. 9. Není důvod k etické skepsi: hodnota života je v životě samém. Humanita jako mravní pathos selhala. 10. Nevzdávejme úsilí o vždy nové nalézání rovnováhy mezi pluralitou a identitou. Nezpronevěřujme se vůči toleranci. (s. 155 - 156)

Krise Evropy se týká bezprostředně každého z nás, protože zkáza, na níž se tu více, tu méně podílíme, probíhá před našima očima. S přitakáním a vnitřním souzněním bereme Fundova slova, pokud jako lékař diagnostikuje lidské existenciální problémy. Stěží se však ztotožníme s jeho vírou v moc jeho šesti duchovních pilířů, tj. v odpovědnost, humanitu, svobodu, racionalitu, exaktnost a toleranci. Příliš často, jak denně vidíme, se ve společnosti, v níž žijeme, uplatňují opaky těchto ušlechtilých sociokulturních, leč spíše platonických idejí.

Ztotožňuji se s námitkami eko-filosofa Josefa Šmajse, který svůj věcný doslov nazval „Romantická vize naturalizace kultury“. (s. 157 – 173) Pro nás oba je ekologie víc než Klausova třešnička na dortu ekonomie i než Fundovo „poslední velké vyprávění s nerealizovatelným snem znavené Evropy“.

Boris Merhaut

Tarhang Tulku:

ŽIVOT V HARMONII

Hovory o bdělosti, sebeléčbě a meditaci. Praha, Dharma Gaia 2001. 166 stran.

Na Západě přežívá názor, že především mahajánový buddhismus je pouhý soubor variací na ustrnulý systém abstraktních pojmů. Zcela se přehlíží, že obsahuje jasné a aplikovatelné hodnoty, vybízející k přehodnocení života a dávající impuls k duchovnímu růstu či přesněji zrání.

Autor původem z východního Tibetu byl vyškolen v tradici Ňingmapa. Tak jako 14. dalajláma po čínské okupaci uprchl do Indie, odkud byl vyslán r 1968 do jižní Kalifornie, kde od té doby řídí meditační centrum. Při Nyingma Institutu je nakladatelství Dharma Press s vlastní tiskárnou. Z tuctu knih jmenujme aspoň *Gesture of Balance* (Gesto rovnováhy); *Nová vize skutečnosti*; *Skrytá mysl osvobození*; *Láska k vědění*; *Důmyslné prostředky*.

Námět si rozčlenil do pěti částí, majících určitou gradaci.

I. Otevřenost

Východiskem je smíření s pomíjivostí. Nejde o trpné přijímání zaběhaných stereotypů poháněných žádostivostí, ale první prohlédnutí, že z možných forem bytí je lidské zrození poměrně vzácné. Této příležitosti je třeba plně využít. „Neustále se těšíme na zábavy, dovolenou a požitky, přičemž práce je obvykle přípravou na nějaké potěšení. Nalézáme v tom ale skutečnou radost?“ uspokojení mimo vlastní nitro se hledá marně, jen tam se skrývá tichá nepopsatelná radost. Dívejme se na utrpení jako na pozitivní zkušenost, skýtající příležitost přeměňovat emoce a přiblížit se HIC ET NUNC k probuzení. Osvobozující je poznání že „frustrace jsou projevy života, umožňující růst poznání a pomíjejícnost je kolotoč života, jenž zakoušíme jako hru, odhalující jeho smysluplnou rovnováhu.“ (s 24)

II. Relaxace (s. 51 – 68)

Nejúčinnější léčebná soustava, jak odstraňovat úzkosti a frustrace, je hluboké uvolnění – relaxace. Dociluje se přivrácením pozornosti k procesu dýchání. Nemá to být úporné soustředění na dech, nutný je postoj tichého svědka. Rozčeřená prostorovost mysli se uklidňuje, odplouvají soudy, koncepce a interpretace. „Začneme žít bez ulpívání, budeme méně žádostiví a tak zamezíme i dalšímu vzniku stereotypních návyků, jež nás poutají... Fyzické bloky se začnou uvolňovat, a když bude tělo zdravější, živější a očištěné od jedů, také mysl bude jasnější.“ (s. 68)

III. Meditace (s. 69 – 115)

Na rozdíl od koncepcí převládajících na Západě, tibetská škola Ňingmapa tvrdí, že meditativní stav při bdělém vědomí není ani objektivní, ani subjektivní a že jej nelze analyzovat. Praktická cvičení guruové přizpůsobují odlišným potřebám žáků: pro jednoho je vhodnější tiché posezení na odlehlém místě, pro druhého hlasitá recitace manter, jiný má zírat na oblohu, další se zúčastnit rituálu. „Nesnažte se meditaci naučit, neboť vy sami jste meditací. Vaše tělo, dech, myšlenky, smysly a bdělé vědomí, prostě celek vašeho bytí,

to vše tvoří součást meditace. Nemusíte se obávat, že ji ztratíte, neboť celé vaše energetické pole je součástí meditace.“ (s. 74)

Následuje řada návodů, jak pozorovat myšlenky a nechat je odplynout do nenávratna, jak přeměňovat úzkost, jak dosahovat vnitřní sebedůvěry a jak splynout s meditační zkušeností. Zčásti se tak děje formou rozmluvy, kde student klade otázky a rinpoche odpovídá.

IV. Bdělost

Vzhledem k tomu, že v Americe se rozšířilo léčení rakoviny tzv. vizualizací, autor uznává za potřebné vysvětlit její podstatu. Vizualizace začíná konkrétními symboly jako písmeny, znakem ÓM, mandalami či ochrannými božstvy. Její vyšší forma je možná až po osvobození od závislosti na dualistickém způsobu myšlení.

Závěr vysvětluje způsob předávání osvobozující nauky a tak specifický vztah mezi duchovním učitelem a žákem.

Na Západě vycházejí tucty návodů k meditaci. Zpravidla se soustředují na techniku, která se nám jeví jako neosobní a chladná. Tím více oceníme vřelou lidskost autora, jehož titul rinpoche za jménem znamená „drahocenný“. Je důkazem, že tradice Ňingmapa je stále živá.

Boris Merhaut

Bohumil Houser:

ŠUGJÓ – PŘÍPRAVA K ZENISTICKÝM CVIČENÍM

Cvičební metody zenu nefungují jako stroje. Jak postupně poznáme, skládají se z více prvků, než meditace.

Šugjó znamená úvodní zenistická cvičení, neboli noviciát s málo meditacemi. Je to učňovská doba. Jádro cvičení – meditace a práce, jsou dvě nohy, po kterých se žák pohybuje vpřed až později. Tato cesta je cestou disciplíny. Ukázněnost řemeslníka záleží v tom, že dělá dobré výrobky, rozumí své práci, zvládá materiál, s kterým pracuje a zároveň pracovní techniku svého oboru.

Zenistická ukázněnost záleží v tom, že se v první fázi snažíme poznávat sami sebe i podvědomé tvořivé síly, které námi pohybují. I když máme k dispozici řadu stoletími vyzkoušených cvičení, která prošla v posledních desetiletích ohněm kritiky západní a japonské vyspělé vědy, přesto se předpokládá od žáka, že musí vnášet do cvičení určité vlastnosti, se kterými bude nucen pracovat.

Zen jako CESTA je něčím abstraktním a je na žáku, aby toto abstraktno vyplnil konkrétním, tím co toto abstraktní oživuje. Žákův úspěch se jeví v té míře, jak se daří realizovat abstraktno v konkrétnu.

Pro zenistická cvičení jsou potřebné tři vlastnosti: velká víra, velká pochybnost a velká odvaha (velké odhodlání). Již velká víra představuje pro evropského člověka velkou překážku, neb je dnes téměř ztraceným pokladem. Pokud ji ještě vlastníme, tak má z velké části negativní obsahy. V křesťanství znamená víra „milovat Boha“. Zeptejme se však upřímně sami sebe: „Máme ještě jiskřičku lásky ve svém srdci?“ Bez takové jiskry žili bychom a také většinou žijeme v zármutku. Mají-li zenistická cvičení dobře probíhat, musí být žákovo ego již předem zeslabeno a láska musí naše úsilí podporovat, zatímco jáství se musí během cesty zcela odložit. Pokud chceme žít jako lidé, pokud máme zájem, aby naše duše byla zdravá, pak musíme něco milovat! Jinak upadneme do chorobného egocentrismu sobectví a sebelásky a začneme chátrat.

Láska působí jako ohromný zázrak, je OHNĚM v kovárně života, ve které na kovářině překováváme kov naší duše obsahující zlato a to tak dlouho pomocí kladiva cvičení až obdržíme čisté, ryzí zářící zlato našeho srdce. I když ve skutečnosti jsme nebyli nikdy od tohoto zlata oddělení, nenalzáme nikdy mír, pokud se neotevře jediné vnitřní oko moudrosti, kterým mír můžeme poznat a plně zakoušet.

K tomu je zapotřebí velké pochybovačnosti, nikoliv v učení, které je abstraktní – to by bylo pouze intelektuálním eskamotérstvím, ale potřebujeme velkou pochybovačnost o našich intelektuálních předsevzetích, předsudcích, zvyklostech a míněních, které touto neustále přezkušujeme! To ovšem není ani lehkým, ani příjemným! Proto je tato velká pochybovačnost nepostradatelnou, abychom mohli vůbec na cestě obstát – neboť potřebujeme rovněž proniknout do toho, čemu jsme se až dosud vyhýbali. K tomu potřebujeme ještě další vlastnost, tj. velkou odvahu a velkou sílu. Chceme-li toho všeho dosáhnout frontálním útokem, nemůžeme uspět a proto bylo zavedeno předběžné tj. učňovské cvičení.

Jaký metr či jaké váhy budeme potřebovat pro přeměření či převážení našich hodnot? Naše výchova, školení a zkušenosti – to vše dohromady tvoří naše morální a etické normy. Jsou však správné a pravdivé? Na intelektuální úrovni sotva, neb tam se neustále přimíchává intelektuální subjektivní vliv. Sto drobných složek každodenního života jako např. jak chodím, sedím, čistím obuv, zametám podlahu, držím kartáček při čištění zubů, vše je takovým, jak je to dobré pro mé pohodlí. Řeknu např. že půjdu na procházku poněvadž je krásně, nebo že nepůjdu poněvadž prší. A toto proto není pravdivým! Správně bych měl říci nikoliv proto, že je pěkné počasí, nýbrž proto, že mám rád pěkné počasí.

Potím se poněvadž je mi velmi horko! V tomto konstatování je již obsažena zloba. Ale není to teplota, která mě nepříjemně dráždí, je mi přece dobře známo, že na celé řadě míst na světě je značně tepleji! Zlobím se proto, že mě to teplo nepříjemně obtěžuje. Zde se nejedná o žádný morální či etický soud, nýbrž pouze o jasný pohled na věci.

Od přírody jsme orientovaní na smyslové objekty. Ale objekty našich smyslů, samy o sobě jsou neutrální, ani dobré, ani zlé. Záleží jen na nás, jak jich používáme, co z nich uděláme, zda jsme zručnými či nikoliv. Teprve zručnost aktivizuje neutrální předmět a dělá jej „účinným“. Protože snadno věříme, jsme orientováni na objekt a jestliže o tomto nepochybujeme, stáváme se k němu připoutanými. Záleží zcela na uživateli např. nějaké matematické formuli, zda tuto „aktivizuje“, aby zásoboval města elektřinou, či k vyvolání termonukleární exploze. Vše záleží od uživatele této formule. A poněvadž nemůžeme nikde vyřadit uživatele, tak je snad užitečným soustředit se na něj. Jestliže totiž přehlédneme uživatele, pak se aktivizuje naše orientace na objekt a dává tomuto značnou moc nad námi. Tímto aktem primitivního kouzelnictví získal objekt moc nad námi a udělal z nás své otroky. Protože jsme většinou již méně, nežli svého času byli kouzelníci učňové a pro naši nevědomost jsme nuceni žít ve století stále přibývajících kouzel – neznajících žádného kouzelníka, který by nás vymanil z tohoto zajetí kouzel, tak jsme nuceni vracet se tam, kde vše začalo – tj. k neutrálnímu objektu. Předě mnou leží např. krabička pralinek. Jakmile začnu po nich toužit, začnou mě pralinky přitahovat. Po dobré snídani nechají mě však zcela „chladným“ a ztratí svou přitažlivost. Poněvadž jsem stvořen takovým, že „já chci“ zaměňuji za přitažlivost objektu a přehlížím skutečnost, že „já chci“ ve svém zákonném aspektu (přežití nebo pohodlnost) je spojeno s „já posiluji svou vůli, poněvadž se mi to líbí“. Má tvořivá přání a přizpůsobování jsou ukryta od „mé“ vůle, přání, mínění, názorů, zaujatosti a předsudků a proto cítím potřebu jít po „mé cestě“ a snažím se svět podle toho uspořádat. Když jsem takto aktivizoval objekt, že jsem jej mylně ztotožnil se svým přáním má nyní nade mnou moc a to tím větší, čím více „mé vůle“ bylo uloženo v mém přání. A poněvadž takto nejsem již více svobodným, diktuje objekt má mínění a názory. Jsou podmíněny objektem a považuji je za „své“ pouze proto, že se ztotožňuji s objektem. Jsou velmi silné a pokud jsem vázán na objekt, mohu jen nepatrně rozhodovat – neboť objekt a jeho mínění drží mě v zajetí více nežli já je. To je ale stav malého dítěte a my potřebujeme další výchovy, kázeň cesty, abychom se osvobodili. Když se nám dostalo určité výchovy jako dětem, tak jsme již byli částečně osvobozeni. Nyní však proděláváme dobrovolně vše s otevřenými očima znovu – podruhé, abychom se dozvěděli, co je ve hře a abychom to dali do pořádku. Výchova dětí obsahuje do určitého stupně snahu osvobodit dítě od dětských pudů a tužeb (aby odvyklo agresivitě). Zkušenost učí dítě této formuli: hlad – křik – potrava! To se vyvíjí v přání, vyjádření a ukojení přání. Čím déle ukojení přání nechá na sebe čekat, tím více sklouzává k vyzkoušené formuli. Prosim; nic nežli žádost; nic – řev (to vždy účinkovalo). To je velká součást znalosti a poněvadž řev slouží jako prostředek k přežití, ulpívá na něm něco, co nahání strach. Tak si vysvětlujeme naše tvrdohlavé ulpívání na naší vůli. K opatrnému odvyknutí je nám třeba mnoho lásky a porozumění. Jestliže je dítě řádně vychováváno, učí se postupně, že nemůže dostat vše, co si zamane a nemůže být zbaveno všeho, co si nepřeje mít. Čím horší je naše výchova dítěte, tím více mu i sobě způsobujeme utrpení. Kdyby nás naši rodiče nenaučili

překonávat dětské výbuchy zlosti a my díky tomu nevyvinuli sílu vydržet stavy napětí, pak bychom na prahu života, tj. v pubertě byli stále proti něčemu. Kdybych se v dětství naučil nepotřebovat velké množství věcí, nebyl bych k těmto věcem připoután a neulpíval bych na nich a jistě bych měl život snadnějším. Jestliže tento názor přijmu, tak udělám první krok k duchovní disciplíně. V takovém rozhodnutí je již určitá duchovní síla, neboť nyní jsem již schopen smířit se alespoň s některými skutečnostmi, které by mi jinak ztrpčovaly život. Štěstí nepřichází z vnějšku. My to mylně očekáváme nebo to dokonce vyžadujeme v naivní lásce, tj. tam, kde si přejeme, aby náš milovaný nebo naše milovaná nám přinesli takové štěstí. Ukazuje to, že na povrchu můžeme být dobře vyvinutí, ale níže na úrovni citů platí pro nás stále odkaz dítek – jsme pevně vázaní na objekt! Nikdy bychom se např. neodvážili vyžadovat od našich milých, kteří jsou vždy ochotni pro nás tak mnoho obětovat, aby za nás jedli či pili, nebo dokonce chodili na záchod – ale přes to očekáváme od nich, aby nám přinášeli štěstí a dokonce je někdy káráme, když se jim to nedaří! Kvůli našim tužbám a našim měřítkům, které tvoří naše ego a o kterých jsme se neodvážili nikdy pochybovat, promítáme svého malého človíčka na oblohu a navíc ještě s falešnou svatozáří. Človíček na obloze, tj. objekt představuje to, co cítím, nebo co se domnívám být, čím bych chtěl být, ale rovněž samozřejmě obraz toho, jakým by měl být svět! Zbytek mě – tam dole jsem já – který nemůže být hodným ani kousičku nároku kladeného na „človíčka“. Když vidím človíčka vesele se vznášet, cítím se dobře! Ale zbytek sebe plně ignoruji. Když to nedokáži, dělám za všechno zodpovědným okolnosti anebo v nejhorším případě to pokládám za přehlédnutí, které mi bylo vnuceno mým neštěstím. Poněvadž můj „človíček“ je tak dobrým jako Bůh, kterému se však jen zdánlivě podobá, tak nejsem schopen ani dělat běžná každodenní rozhodnutí v té míře, jak by se mi to líbilo a dávám raději přednost slepotě, která samozřejmě nevidí mé malé hříchy.

Naše cvičení „velké pochybnosti“ začíná proto pomalým, často bolestivým pronikáním do našich denních jednání, reakcí, přecitlivostí atd. Znovu a znovu musíme pochybovat o našich měřítcích a pečlivě zkoumat, zda jsou skutečnými a stálými. Dočkáme se mnoha překvapení až konečně budeme obeznámeni s našimi naučenými postoji a budeme se jich zvolna zbavovat. Podle přírodního řádu nejsou naše přání a touhy něčím špatným a tento svět není žádným vyhraněným slzavým údolím, nýbrž je obojím – zlým i dobrým! Naše zručnost závisí v tom, abychom v takovém světě dovedli žít. Vlastní cvičení tedy vážně začíná v tom okamžiku, jakmile uznáváme, že svět se nemusí točit podle naší vůle, anebo že se můžeme tu a tam něčeho vzdát či od něčeho osvobodit! Naše přání začne vytvářet další představy a přání a to ještě podstatně zvýší zmatek mysli.

Tím, že uchopí jednu z vhodných stran „objektu“ vylije se z našeho srdce a vytvoří jakýsi závoj kolem celého „objektu“, ale právě tímto kouzelným závojem stane se „objekt“ pro nás nesmírně přitažlivým a podobá se takto pohádkovému démonu zmocňujícího se lidí.

Přes to, že se otevřela vnitřní atomová elektrárna, je nám objekt přece jen pouhým zprostředkovatelem v tom případě, kdybychom jej jasně viděli. Když jsme objekt poznali svou zkušeností, jako objekt v podobě osoby či ideálu, strach v podobě zařvaní Iva či esoterického učení, pak je tento zbaven svého magického závoje a není hoden žádosti našeho srdce, které touží, aby bylo poznáno.

Celá tragedie záleží v tom, že ego i když touží to „spatřit“ nemůže to „vidět“. Já sám stojím tomu jako překážka v cestě. Tyto závojové projekce uskutečňují se s celou silou osudových událostí – nemohu je tvořit a nemohu měnit.

Ať je mám rád či nikoliv, ať jsou již pozitivní či negativní, mohu je pouze snášet, až se samy rozpadnou a odplynou do ztracena. Ale pomocí „já“ (ega), které se vycvičilo být pružným, přichází okamžik, v kterém jedna z velkých závojových projekcí sklouzává z objektu a padá zpět ke mně. Zde nastává přelom!

Takové zpětné pády zažíváme několikrát v životě. Necvičené ego je takto vytrženo ze své dráhy a nemůže „vidět“ to, co se zde vrací domů. Takovému egu je již zpětný pád malého přání „velkým nezapomenutelným zážitkem“ přinášejícím sebou své vlastní přesvědčení.

Tím, že jsme zaměřeni ulpívat na objektu, chápeme se takového zážitku, aniž bychom věděli, co se zde děje. Proto je cvičení na malých přáních tak důležité.

Pouze dlouhodobým seznamováním se s tímto cvičením, umožní nám vidět zpětný pád závojové projekce a tak i poznat, jakým v pravdě je.

V takovém okamžiku je dílo naplněno. Pro ego to znamená smrt.

Zvykem ustálený pojem ega se rozpadá. To, co padne zpět je tím, co ve skutečnosti nebylo od nás odděleno – je to vlastní, nejvnitřnější základ bytí, jediná hodnota, která je nám nejvlastnější, na které jsme pomocí svého pomateného přesunu vědomí vytvořili pojem sebe samého, podobného neplodnému divokému výhonku. Nikoliv já žiji, nýbrž Bůh žije ve mně. To, co dávalo objektu jeho magickou přitažlivou sílu a jeho neodolatelný půvab je láska, jakou vidí naše srdce, když se rozbily brýle ega!

Svět je i pak nezměněným – řeky tekou tak jak tekly, střechy jsou červené a stromy zelené. Touto osvobozenou láskou docházíme klidu. Láska zbavuje strachu, dokonce i strachu ze smrti. „Dříve, nežli Abraham byl, já jsem.“ Toto já není ego v běžném slova smyslu, je to srdce, je to láska! Prozařuje vše a zahřívá jako slunce. Tím co vidí, není zmateno – to je moudrost, jasné vidění, vhled. Láska je zářící teplo, které působí osvobozujícím způsobem, není vázána na účel či výsledek, ale pouze na působení z lásky a pro lásku.

Pouze pak je všední den pro nás TAO. Sami se musíme namáhat zvážit tři nároky, které na nás klade šugjó a dávat dobrý pozor na to, abychom je zručně používali. I když všechno bude řečeno a uděláno – i když mi někdo vloží bonbón do úst, já sám jej musím vychutnat, abych poznal jeho sladkost. Když se chopíme zen buddhismu či jiné jógy bez lásky, jak se pak můžeme přeměnit? Když však spočíváme ve svém srdci a těšíme se plnosti jeho lásky, která je zároveň moudrostí, bude se naše cesta před námi rýsovat jasně.

STŘÍPKY ZRCADLA PRAVDY

Každý člověk si vytváří svůj svět a nakonec se setká s takovým, jaký si kolem sebe vytvořil.

Eduard Bass: Cirkus Humberto strana 360

Měj víru v štěstí v každé době, neb není vně, je skryto v tobě. Šťasten jest, kdo ve všem žití v srdci pravou radost cítí. V nemoci a v těžké době útěchu zná nalézt v sobě. Šťasten je kdo odhodlaně bol i radost z ruky Páně přijme srdcem čistým, vroucím, jež je štěstím nehynoucím.

MUDr. Keller-Hoerschelmann: Žij radostně a zdravě